

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΝΩΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ & ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ

Διεθνής δικαιοδοσία και εφαρμοστέο δίκαιο, επί αξιώσεων που απορρέουν από ατομικές συμβάσεις ναυτικής εργασίας (Κανονισμοί ΕΕ), του *Κ. Οικονόμου*, σ. 657

Ο αναιρετικός λόγος του άρθρου 559 αριθ. 11 ΚΠολΔ μετά την εφαρμογή του ν. 4335/2015, του *Ι. Δεληκωστόπουλου*, σ. 666

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπινων οργάνων (CETS No 216), των *Α. Βάρκα-Αδάμη/Α.-Μ. Μαυροειδάκου*, σ. 687

Το «Παίξιμο του Ακορντεόν». Η ταυτόχρονη μείωση και αύξηση του κεφαλαίου ΑΕ, του *Σπ. Μούζουλα*, σ. 712

Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος στην κατάσχεση εις χείρας τρίτου, της *Α. Μπερμπέρη*, σ. 738

ΟΛΑΠ 1/2017: Προστασία απορρήτου επιστολών, σ. 771

ΟΛΑΠ 3-4/2017: Αντισυναγματικότητα διατάξεων για Επικουρικό Κεφάλαιο, σ. 785, 790

ΑΠ 397/2016: Ανυπόστατη η κατάθεση ως μάρτυρα του διαδίκου (Σημ. *Κ. Γεωργίου*), σ. 807

ΑΠ 741/2016: Ανακοπή ερημοδικίας λόγω

ανώτερης βίας, Αναιρετικός έλεγχος (Σημ. *Ι. Δεληκωστόπουλου*), σ. 794

ΑΠ 19/2017: Επίδοση σε Μ. Βρετανία. Κατά δικονομική αρχή, ο μεταγενέστερος δικονομικός νόμος εφαρμόζεται σε κάθε εκκρεμή δίκη (Σημ. *Αθ. Πανταζόπουλου*), σ. 803

ΑΠ 263/2017: Απόκρυψη ύπαρξης και άλλων ασφαλίσεων κατά του ίδιου ατυχήματος (Παρατ. *Ι. Ρόκα*), σ. 796

ΕφΘεσ 1/2017: Παθητική νομιμοποίηση έφεσης σε περίπτωση πρόσθετης παρέμβασης (Παρατ. *Στ. Πανταζόπουλου*), σ. 856

Μεφαθ 1346/2017: Μη αναπροσαρμογή αποζημίωσης χρήσης άρθ. 601 ΑΚ. Απαράδεκτος ισχυρισμός για αντισυναγματικότητα άρθ. 601 ΑΚ, αν προβάλλεται για πρώτη φορά στο εφετείο (Παρατ. *Ι. Κατρά*), σ. 864

ΜεφΘεσ 300/2016: Έφεση και αντέφεση επί αδικοπραξίας (Σημ. *Σ. Μούζουρα*), σ. 851

ΜεφΘεσ 570/2017: Έξοδος εταίρου από ΟΕ (Παρατ. *Χρ. Μαστοκώστα*), σ. 843

ΜΠρΑθ 127/2017: Επικοινωνία ανήλικου τέκνου με πατέρα μέσω προγραμματών ειδικού λογισμικού (Σημ. *Γ. Βαλμαντώνη*), σ. 869

ΤΟΜΟΣ 58
ΤΕΥΧΟΣ 3^ο ΕΤΟΣ 2017
ΜΑΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ
ISSN: 0302-1467
Κωδικός, 014484

ΕΝΩΣΗ
ΔΙΚΑΣΤΩΝ
& ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Η ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ Ν. 3900/2010 Μια δογματική προσέγγιση ενός αμφιλεγόμενου δικονομικού θεσμού

Πρόλογος: Αθανάσιος Ράντος, Αντιπρόεδρος του ΣτΕ
Ζωή Λαδά, Υπότροφος του ΙΚΥ και της DAAD

ISBN: 978-960-568-634-5 ©2017, XXII + 288 σελίδες, 25,00 €

Η παρούσα μονογραφία συνεισφέρει με τρόπο ακαδημαϊκό και πρωτότυπο στη μελέτη του θεσμού της πιλοτικής δίκης του άρθρου 1 του Ν. 3900/2010. Η έρευνα γίνεται σε βάθος, εξαντλώντας όχι μόνο το σύνολο της ελληνικής νομολογίας για το θέμα αλλά και τη θεωρητική διάσταση του θεσμού της πιλοτικής δίκης και των συνεπειών που αυτή φέρει συνοδικά στην αρχιτεκτονική του διοικητικού δικονομικού δικαίου. Για την κατανόηση του δικονομικού αυτού φαινομένου η συγγραφέας αξιοποίησε επιτυχώς τα πορίσματα της γαλλικής και γερμανικής θεωρίας και νομολογίας. Το τριμερές πλάνο που επέλεξε, στηριγμένο στη θεωρία (η σύλληψη), στην καταγραφή (η ρύθμιση) και στην προσωπική παρέμβαση (αξιολόγηση) αναδεικνύει με ενάργεια το υλικό της εργασίας της και τις επιστημονικές της απόψεις που με ακρίβεια και συνέπεια διατυπώνει.

Με βάση τα ανωτέρω, η εν λόγω μελέτη είναι χρήσιμη για την καταγραφή και αξιολόγηση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου και της οικείας νομολογίας, καταδεικνύει δε με πρωτότυπο τρόπο τη δυναμική αλλά και τις ατέλειές του και αποτελεί αναμφίβολα σημαντικό έργο αναφοράς για τον μελετητή του συγκεκριμένου θέματος, καθώς και για τους πρακτικούς του δικαίου, δικηγόρους και δικαστές.

ΟΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑ

Πρόλογος: Γλυκερία Σιούτη, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών
Αθηνά Μωραϊτή, Δ.Ν., Δικηγόρος

ISBN: 978-960-568-630-7 © 2017, XVI + 190 σελίδες, 30,00 €

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας είναι μία ανεξάρτητη αρχή, με πλούσιο και ενδιαφέρον έργο με ευρύ πεδίο κανονιστικής δράσης. Το βιβλίο αυτό απευθύνεται σε νομικούς, σε φοιτητές, ερευνητές, νομικούς συμβούλους, δικηγόρους, δικαστές, αλλά και γενικά σε επαγγελματίες και σε υπαλλήλους, προϊσταμένους, διευθυντές σε δημόσιες υπηρεσίες και σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με θέματα για την ενέργεια και την ρύθμισή τους από την ΠΑΕ.

Αναλύεται λεπτομερώς όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων της ΠΑΕ και η λειτουργία της, τόσο η διαδικασία για την θέσπιση Ειδικών Κωδίκων Ενέργειας, αλλά και ο τρόπος ρύθμισης των αγορών ως αποτέλεσμα της λειτουργίας της ΠΑΕ. Περαιτέρω μέσα από την ανάλυση αποφάσεων της ΠΑΕ παρουσιάζεται η διαδικασία λήψης των αποφάσεων και επίλυσης διαφορών.

ΤΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

Σταυρούλα Γεωργίου, Δ.Ν., Δικηγόρος

ISBN: 978-960-568-639-0 ©2017, XV + 468 σελίδες, 48,00 €

Η υπόθεση εργασίας, που προσδιορίζει και τη μεθοδολογία της έρευνας, αφορά τη διάκριση δύο όψεων στη συνταγματική ανάλυση και θεμελίωση του δημόσιου χώρου, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο: α) την υποκειμενική, η οποία εξετάζει την έννοια του δημόσιου χώρου, όπως αναδύεται μέσα από το πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων, εστιάζοντας στην προσωποκεντρική αντίληψη των δικαιωμάτων, και β) την αντικειμενική, η οποία συνδέεται με τον κοινόχρηστο χαρακτήρα του δημόσιου χώρου ως αναπόσπαστου όρου άσκησης θεμελιωδών συνταγματικών ελευθεριών.

Η μελέτη υποστηρίζει την αναγνώριση ενός δικαιώματος στον δημόσιο χώρο, με βάση τη ρεπουμπλικανική παράδοση, αλλά με φιλελεύθερα χαρακτηριστικά, το οποίο υπερβαίνει τη διαδικαστική όψη των θεσμικών εγγυήσεων της ελευθερίας. Για τον σκοπό αυτό, προβάλλεται η αναγκαιότητα της ρητής συνταγματικής κατοχύρωσης του δικαιώματος στον δημόσιο χώρο και εξετάζεται η νομική φύση και η θεμελίωσή του. Τέλος, περιλαμβάνεται η επεξεργασία των πρόσφορων ερμηνευτικών εργαλείων για την αποτελεσματική λειτουργία του συνταγματικού δικαιώματος στον δημόσιο χώρο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

3 Αν η ασφάλιση κατά ατυχήματος έχει συμφωνηθεί ως ασφάλιση ποσού και η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε, η προβαλλόμενη εκ του άρθρ. 3 § 6 εδ. β' ν. 2496/1997 ένσταση του ασφαλιστή περί απαλλαγής του για τον λόγο ότι κατά τη σύναψη της ασφάλισης ο ασφαλισμένος είχε αποκρύψει με δόλο την ύπαρξη και άλλων ασφαλίσεων κατά του ίδιου ατυχήματος δεν είναι νόμιμη, διότι ο νόμος δεν του παρέχει τέτοιο δικαίωμα. Οι ρυθμίσεις των άρθρ. 31 § 2 εδ. β' και 32 § 2 ν. 2496/1997 που αναφέρονται στο ειδικό ζήτημα της πολλαπλής ασφάλισης αφηρημένου ποσού κατά του ίδιου κινδύνου και της παράλειψης ειδοποίησης του ασφαλιστή περί αυτού, ως ειδικότερες, υπερισχύουν και αποκλείουν την εφαρμογή των γενικών διατάξεων των άρθρ. 140, 141 και 147 ΑΚ. Ο νόμος δεν θεωρεί ουσιώδες περιστατικό σε μία ασφάλιση ποσού την παράλειψη δήλωσης για ύπαρξη και άλλων ασφαλίσεων· αυτό συνεπάγεται ότι επί πλάνης αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρ. 140 ΑΚ, το οποίο αξιώνει πλάνη ως προς ουσιώδες σημείο της δικαιοπραξίας (141 ΑΚ), ενώ επί απάτης, αν η προκληθείσα πλάνη δεν είναι ουσιώδης, το άρθρ. 148 ΑΚ επιδιώκοντας να αποκλείσει το ανεπιεικές αποτέλεσμα της ακύρωσης της δικαιοπραξίας, παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να μην την ακυρώσει.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 § 1, 2 και 3 του ν. 2496/1997: «Αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, η ασφάλιση ατυχημάτων περιλαμβάνει τις σωματικές βλάβες που προέρχονται από εξωτερική, βίαιη, αιφνίδια και ξένη προς την πρόθεση του ασφαλισμένου αιτία, εφόσον προκαλέσει προσωρινή ή μόνιμη, μερική ή ολική αναπηρία ή θάνατο η ανάγκη νοσηλείας» (§ 1). «Ο λήπτης της ασφάλισης υποχρεούται να ειδοποιήσει τον ασφαλιστή για την τυχόν ύπαρξη άλλης ασφάλισης κατά ατυχημάτων. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής δίνει δικαίωμα στον ασφαλιστή να καταγγείλει τη σύμβαση μέσα σε προθεσμία ενός μηνός αφότου έλαβε γνώση της ασφάλισης» (§ 2). Μπορεί να συμφωνηθεί η καταβολή ασφαλίματος που αντιστοιχεί είτε στις συγκεκριμένες άμεσες ζημιές του ασφαλισμένου, είτε στα τυχόν κατ' αποκοπή για κάθε περίπτωση συμφωνημένα ποσά εφάπαξ ή σε περιοδι-

κές παροχές είτε στην παροχή ιατροφαρμακευτικών και χειρουργικών υπηρεσιών. Αν συμφωνήθηκε η καταβολή των συγκεκριμένων άμεσων ζημιών, έχουν εφαρμογή τα άρθρα 14 και 15 του παρόντος νόμου» (§ 3). Περαιτέρω, στο άρθρο 15 του ίδιου νόμου, που είναι ενταγμένο στο κεφάλαιο υπό τον τίτλο «Ασφάλιση Ζημιών» και στο οποίο η ανωτέρω διάταξη παραπέμπει, ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Αν η ασφαλισμένη περιουσία έχει ασφαλιστεί κατά του ίδιου κινδύνου σε περισσότερους ασφαλιστές (πολλαπλή ασφάλιση), ο λήπτης της ασφάλισης ή ο ασφαλισμένος οφείλουν να γνωστοποιήσουν χωρίς καθυστέρηση σε κάθε ασφαλιστή την ασφάλιση και το ασφαλιστικό ποσό. 2. Οι περισσότερες ασφαλίσεις είναι ισχυρές μέχρι την έκταση της ασφαλιστικής ζημιάς. 3. Αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, οι περισσότεροι ασφαλιστές ευθύνονται εις ολόκληρο, μέχρι το ασφαλιστικό ποσό της σύμβασης τους. Επιτρέπεται να συμφωνηθεί ότι, σε περίπτωση μη γνωστοποίησης της ύπαρξης άλλων ασφαλίσεων κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης, θα περιορίζεται το ασφάλισμα στο μέτρο που δεν καλύπτεται από προηγούμενη ασφάλιση. Σε περίπτωση που ο λήπτης της ασφάλισης ή ο ασφαλισμένος παραλείψουν τη γνωστοποίηση με δόλο, εφαρμόζονται οι παρ. 6 και 7 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου». Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι, όταν η ασφάλιση ατυχημάτων διαμορφώνεται με τη βούληση των μερών ως ασφάλιση ποσού, τότε η εκ μέρους του λήπτη της ασφάλισης παραβίαση της υποχρέωσης του να γνωστοποιήσει στον ασφαλιστή, κατά τη σύναψη της σύμβασης, την τυχόν ύπαρξη και άλλης ασφάλισης κατά ατυχημάτων, είτε σε δόλο είτε σε αμέλεια οφείλεται, μόνη κύρωση έχει το δικαίωμα του ασφαλιστή να καταγγείλει τη σύμβαση μέσα σε ένα μήνα αφότου έμαθε γι' αυτή. Αντιθέτως, δεν έχει ως κύρωση, σε περίπτωση που η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε προτού ο ασφαλιστής μάθει για την παραβίαση και εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο του λήπτη, την απαλλαγή του ασφαλιστή από την υποχρέωσή του προς καταβολή του ασφαλίματος, διότι η διάταξη του άρθρου 3 § 6 εδαφ. β' του ν. 2496/1997, που την προβλέπει, δεν έχει στην προκειμένη περίπτωση εφαρμογή. Τούτο, εκτός από την ως άνω διατύπωση της § 2 εδαφ. β' του άρθρου 31 του ίδιου νόμου, που κάνει λόγο μόνο για δικαίωμα καταγγελίας, προκύπτει και από την αιτιολογική του έκθεση, στην οποία αναφέρεται: «Με το άρθρο αυτό εισάγεται ελάχιστη νομοθετική ρύθμιση κυρίως για να αποκλειστεί και εδώ η περίπτωση απώ-

λειας της κάλυψης όταν γίνουν ψευδείς δηλώσεις. Οι κυρώσεις περιορίζονται μόνο (κατά τα διεθνή πρότυπα) στο δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης που χορηγείται στον ασφαλιστή, για τις περιπτώσεις αυτές». Αλλά και εξ αντιδιαστολής προς την § 3 εδαφ. β' του άρθρου 31 του ίδιου νόμου, η οποία, όταν η ασφάλιση ατυχημάτων διαμορφώνεται ως ασφάλιση ζημιών, παραπέμπει στο άρθρο 15 του νόμου αυτού, που ρυθμίζει την πολλαπλή ασφάλιση για την κατηγορία αυτή ασφαλίσεων, και δια της παραγράφου 3 εδαφ. γ' αυτού στην παράγραφο 6 του άρθρου 3 του ίδιου νόμου, χορηγώντας έτσι στον ασφαλιστή, κατ' αντίθεση προς ό,τι ισχύει στις ασφαλίσεις ποσού, εκτός από το δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης, και εκείνο της απαλλαγής του από την καταβολή του ασφαλισματος, αν ο λήπτης της είχε, κατά τη σύναψη της, με δόλο, αποκρύψει την ύπαρξη και άλλων ασφαλίσεων και η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε προτού ο ασφαλιστής μάθει γι' αυτές. Η διαφορετική αυτή από το νόμο ρύθμιση του ίδιου ζητήματος της πολλαπλής ασφάλισης ατυχημάτων ανάλογα με το είδος αυτής ως ασφάλισης ποσού ή ασφάλισης κατά ζημιών και η ενίσχυση της νομικής θέσης του ασφαλιστή στις ασφαλίσεις της δεύτερης κατηγορίας δικαιολογείται από το ότι αυτές έχουν χαρακτήρα καθαρά αποζημιωτικό και διέπονται από τις αρχές της συγκεκριμένης ασφαλιστικής κάλυψης και της απαγόρευσης του πλουτισμού του ασφαλισμένου, ενώ εκείνες οικοδομούνται επί της αρχής της αφηρημένης ασφαλιστικής κάλυψης, στην οποία η απαγόρευση του πλουτισμού δεν έχει εφαρμογή. Επομένως, αν η ασφάλιση κατά ατυχήματος έχει συμφωνηθεί ως ασφάλιση ποσού και η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε, η (προς απόκρουση της αγωγής του ασφαλισμένου, που επιδιώκει να εισπράξει το ασφαλισμα) προβαλλόμενη εκ του άρθρου 3 § 6 εδαφ. β' του ν. 2496/1997 ένσταση του ασφαλιστή περί απαλλαγής του από την υποχρέωσή του να καταβάλλει το ασφαλισμα για το λόγο ότι κατά τη σύναψη της ασφάλισης ο ασφαλισμένος του είχε αποκρύψει με δόλο την ύπαρξη και άλλων ασφαλίσεων κατά του ίδιου ατυχήματος, δεν είναι νόμιμη διότι τέτοιο δικαίωμα ο νόμος δεν του παρέχει (ΑΠ 1722/2013). Εξάλλου, για τους ίδιους ως άνω λόγους, οι ρυθμίσεις του άρθρου 31 § 2 εδαφ. β' (όπως και του άρθρου 32 § 2) ν. 2496/1997 που αναφέρονται στο ειδικό ζήτημα της πολλαπλής ασφάλισης αφηρημένου ποσού κατά του ίδιου κινδύνου και της παράλειψης ειδοποιήσεως του ασφαλιστή περί αυτού, ως ειδικότερες, υπερισχύουν και γι' αυτό

αποκλείουν την εφαρμογή των γενικών διατάξεων των άρθρων 140, 141 και 147 ΑΚ περί ακυρώσεως της συμβάσεως ασφαλίσεως λόγω πλάνης ή απάτης του ασφαλιστή. Όπως προαναφέρθηκε, οι διατυπούμενες ευθέως στην εισηγητική έκθεση του ν. 2496/1997 τελολογικές και αξιολογικές σταθμίσεις του νομοθέτη για την ασφάλιση ποσού, ο οποίος δεν θέλει την «απόλεια της κάλυψης όταν γίνουν ψευδείς δηλώσεις», προσδιορίζουν αποκλειστικά και περιοριστικά τις συνέπειες της παραβάσεως του ασφαλιζομένου να ειδοποιήσει τον ασφαλιστή για την ύπαρξη και άλλων ασφαλίσεων ποσού, με την έννοια ότι το μόνο δικαίωμα που παρέχεται στον ασφαλιστή (κατά τα διεθνή πρότυπα) είναι εκείνο της καταγγελίας της σύμβασης και άρα ο λήπτης μπορεί να εισπράξει σωρευτικά περισσότερα ασφαλισματα από περισσότερες ασφαλίσεις. Επομένως ο νόμος, δεν θεωρεί ουσιώδες περιστατικό σε μία ασφάλιση ποσού την παράλειψη δηλώσεως της ύπαρξης και άλλων ασφαλίσεων. Τούτο συνεπάγεται ότι επί πλάνης αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρου 140 ΑΚ, το οποίο αξιώνει πλάνη ως προς ουσιώδες σημείο της δικαιοπραξίας (άρθρο 141 ΑΚ), ενώ επί απάτης, αν η προκληθείσα πλάνη δεν είναι ουσιώδης, το άρθρο 148 ΑΚ επιδιώκοντας να αποκλείσει το ανεπιεικές αποτέλεσμα της ακυρώσεως της δικαιοπραξίας, παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να μην την ακυρώσει.

Συνεπώς, το ερμηνευτικό πόρισμα ότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 31 § 2 εδαφ. β' (όπως και του άρθρου 32 § 2 του ν. 2496/1997 ως ειδικότερες υπερισχύουν και γι' αυτό αποκλείουν την εφαρμογή των γενικών διατάξεων των άρθρων 140, 141 και 147 ΑΚ συνάδει, εκτός από τον σκοπό του νομοθέτη, και με τον από το νόμο καθορισμό ως επουσιώδους του περιστατικού της παράλειψης γνωστοποίησης (ακόμη και με δόλο) της ύπαρξης και άλλων ασφαλίσεων...

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, εκτός από τα αναφερόμενα στον πρώτο λόγο αναιρέσεως σχετικά με την κατάρτιση της ένδικης ασφαλιστικής συμβάσεως, δέχθηκε και τα ακόλουθα: «Η διάρκεια της προαναφερόμενης σύμβασης ασφάλισης ορίσθηκε δεκαετής, ήτοι για το χρονικό διάστημα από 20.2.2006 έως 20.2.2016 και το ασφαλιστρο, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμων επιβαρύνσεων φόρου και χαρτοσήμου, συμφωνήθηκε να είναι καταβλητέο σε τέσσερις τριμηνιαίες δόσεις, ποσού 638,55 ευρώ, η κάθε μία απ' αυτές. Περαιτέρω, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους της επίδικης σύμβασης ασφάλισης, ως νόμιμη ολική ανικανότητα ορίσθηκε η, συνε-

πεία ατυχήματος ή ασθένειας, απόλυτη, διαρκής και οριστική παρεμπόδιση του ασφαλισμένου από την άσκηση του επαγγέλματος του ή άλλης συναφούς βιοποριστικής απασχόλησης, για την οποία θα ήταν κατάλληλος λόγω των σπουδών, της εκπαίδευσης και της πείρας του. Επίσης, ως περίπτωση ολικής ανικανότητας ορίστηκε, μεταξύ άλλων ειδικώς κατονομαζόμενων περιπτώσεων βαριών σωματικών βλαβών και η απώλεια και λειτουργική ανικανότητα και των δύο κάτω άκρων του ασφαλισμένου λόγω αποκοπής ή απώλειας της χρήσης τους πάνω από τον αστράγαλο. Σε εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του ο ενάγων κατέβαλε στην ενάγουσα τα συμφωνηθέντα για κάθε ασφαλιστική περίοδο ασφάλιστρα και συγκεκριμένα τα ασφάλιστρα για τις ασφαλιστικές περιόδους από 20.2.2006 έως 20.11.2007, γεγονός που δεν αμφισβητείται από μέρος της εναγομένης ασφαλιστικής εταιρίας. Περαιτέρω, αποδεικνύεται ότι, κατά την διάρκεια ισχύος της προαναφερόμενης σύμβασης, επήλθε η ασφαλιστική περίπτωση. Ειδικότερα, την 1.4.2007 και περί ώρα 21.00 περίπου, καθώς ο ενάγων, ηλικίας κατά τον χρόνο εκείνο σαράντα έξι (46) ετών, βρισκόταν στην πατρική οικία του στην κοινότητα ... του Δήμου ... του Νομού Ρεθύμνης Κρήτης, υπέστη αυτοτραυματισμό σε αμφότερα τα κάτω άκρα του, κατόπιν διπλής εκपुरσοκρότησης της κυνηγετικής καραμπίνας, ιδιοκτησίας του την οποία επιχειρούσε να καθαρίσει. Συγκεκριμένα αυτός παρέλειψε, από αμέλεια του, να ελέγξει, πριν από την έναρξη του καθαρισμού, τη θαλάμη φυσιγγίων του όπλου του και να βεβαιωθεί ότι αυτή ήταν κενή, με αποτέλεσμα το όπλο, στο οποίο είχαν απομείνει δύο (2) φυσιγγία από την προηγούμενη χρήση του, κατά τη διαδικασία του καθαρισμού, και ενώ αυτός είχε, προς διευκόλυνση των κινήσεων του, στηρίξει την κάνη του πάνω στο δεξί του άκρο πόδι, από αδέξιο χειρισμό της σκανδάλης, να εκपुरσοκροτήσει δύο φορές και να τον τραυματίσει σοβαρά σε αμφότερα τα κάτω άκρα του. Εν συνεχεία, ο ενάγων υποβλήθηκε σε χειρουργική επέμβαση και ακρωτηριασμό αμφοτέρων των κάτω άκρων του από το άνω τριτημόριο των κνημών του, ενώ κατά το μήνα Δεκέμβριο του έτους 2007 τοποθετήθηκαν σ' αυτά (αμφότερα κάτω άκρα του) πρόσθετα τεχνητά μέλη, τα οποία και έκτοτε φέρει. Ακολούθως, εξετάστηκε από την Πρωτοβάθμια Υγειονομική Τριμελή Επιτροπή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ..., η οποία με την υπ' αριθ. πρωτ. ...22.5.2007 ομόφωνη απόφαση της έκρινε ότι φέρει φυσική αναπηρία, σε ποσοστό 80% συνεπεία του ακρωτηριασμού του

από το άνω τριτημόριο κνήμης και στα δύο άκρα. Μετά ταύτα, με τις υπ' αριθ. .../6.9.2007, .../18.2.2008 και .../26.9.2011 αποφάσεις του ΟΑΕΕ απονεμήθηκε στον τελευταίο σύνταξη λόγω αναπηρίας - μόνιμης ολικής ανικανότητας για οποιαδήποτε εργασία, ενώ δυνάμει των υπ' αριθ. .../30.1.2008, .../19.8.2009 και .../16.8.2011 αποφάσεων του ΟΑΕΕ χορηγήθηκε στον ίδιο και εξωιδρυματικό επίδομα. Ακολούθως, ο ενάγων ενημέρωσε με σχετική επιστολή την εναγομένη για την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου στο πρόσωπο του και αιτήθηκε την καταβολή του συμβατικώς ορισθέντος ασφαλισματος, ύψους 300.000 ευρώ, λόγω της περιέλευσής του σε κατάσταση μόνιμης ολικής ανικανότητας για εργασία... Σε απάντηση του σχετικού αιτήματος η εναγομένη αρνήθηκε την καταβολή του, ως άνω, ασφαλισματος, επικαλούμενη ότι, κατά την σύναψη της ένδικης σύμβασης ασφάλισης, αυτός απέκρυψε με δόλο ουσιώδη περιστατικά για την εκτίμηση του ασφαλιστικού κινδύνου και συγκεκριμένα ότι είχε ερωτηθεί επ' αυτού με τη σχετική αίτηση του και το προαναφερόμενο συνοδό ερωτηματολόγιο, δολίως δεν δήλωσε και απέκρυψε ότι είχε υποβάλει αιτήσεις ασφάλισης και ότι είχε ασφαλιστεί κατά των ίδιων κινδύνων σε περισσότερες ασφαλιστικές εταιρίες. Η εναγομένη ασφαλιστική εταιρία, αποδίδοντας στον τελευταίο δόλο, ως προς την απόκρυψη της ύπαρξης με άλλους ασφαλιστές, συνολικά δέκα τεσσάρων (14) συμβάσεων ασφάλισης ατυχημάτων, με συνολικό ασφάλισμα 3.090.000 ευρώ, πρόεβαλε με τις έγγραφες προτάσεις της συζήτησης στον πρώτο βαθμό την εκ του άρθρου 3 § 6 εδαφ. β' του ν. 2496/1997 ένσταση της απαλλαγής της από την υποχρέωση προς καταβολή του ασφαλισματος. Η ένσταση όμως αυτή, και αν ακόμη ήθελε θεωρηθούν αληθή τα πραγματικά περιστατικά που τη στηρίζουν, είναι νομικά αβάσιμη, όπως ήδη προαναφέρθηκε, διότι, εφόσον η επίδικη σύμβαση ασφάλισης κατά ατυχημάτων διαμορφώθηκε με τη βούληση των μερών, ως ασφάλιση ποσού και η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε, δεν παρέχεται στην εναγομένη ασφαλιστική εταιρία από το νόμο δικαίωμα απαλλαγής της από την καταβολή του ασφαλισματος, ακριβώς επειδή ο νομοθέτης, στην ασφάλιση ποσού, δεν θεωρεί την ύπαρξη πολλαπλής ασφάλισης τόσο σημαντική, ώστε η ψευδής, περί αυτήν, δήλωση του ασφαλισμένου να επιφέρει, ως κύρωση, την απώλεια του ασφαλισματος, αλλά περιορίζει τον ασφαλιστή σε μόνο το δικαίωμα καταγγελίας της σύμβασης, αν κρίνει ότι αυτή δεν είναι πλέον συμφέρουσα γι' αυτόν και με την προϋπόθεση

βεβαίως ότι η ασφαλιστική περίπτωση δεν έχει ακόμη επέλθει, διότι μετά απ' αυτήν η καταγγελία στερείται πλέον αντικειμένου... Σύμφωνα λοιπόν, με όλα τα ανωτέρω και ενόψει του ότι... η επίδικη σύμβαση ασφάλισης ατυχημάτων διαμορφώθηκε με τη βούληση των μερών, ως ασφάλιση ποσού, για την περίπτωση τυχόν απόκρουσης από τον ασφαλισμένο της πολλαπλής ασφάλισης του κατά του ίδιου κινδύνου, εφαρμόζεται μόνο η προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 31 § 2 του ν. 2496/1997, ως ειδικότερη, αφενός μεν της διάταξης του άρθρου 3 § 6 του ίδιου νόμου, η οποία αφορά τη γενική υποχρέωση του λήπτη της ασφάλισης να ενημερώσει τον ασφαλιστή για κάθε στοιχείο ή περιστατικό, που γνωρίζει και είναι αντικειμενικά ουσιώδες για την εκτίμηση του ασφαλισμένου κινδύνου, αφετέρου δε των γενικότερων διατάξεων των άρθρων 140, 141 και 147 του ΑΚ, οι οποίες αφορούν την περίπτωση ακύρωσης δικαιοπραξίας, λόγω πλάνης και απάτης, για τον λόγο ότι ο πλανηθείς ή εξαπατηθείς δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία, αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση. Στην προκειμένη περίπτωση, η εναγομένη-εφεσίβλητη-εκκαλούσα ασφαλιστική εταιρία επικαλέστηκε με τις έγγραφες προτάσεις της ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου ότι η επίδικη σύμβαση ασφάλισης σε κάθε περίπτωση είναι άκυρη, άλλως ακυρώσιμη, καθόσον, κατά το στάδιο σύναψης της, αυτή πλανήθηκε από τις ψευδείς δηλώσεις του αντισυμβαλλομένου της ασφαλισμένου, σχετικά με την κάλυψη του και από άλλες ασφαλιστικές εταιρίες για τον ίδιο κίνδυνο και ότι η πλάνη αυτή, που προκλήθηκε από την εξαπάτηση της, είναι τόσο ουσιώδης, ώστε αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση δεν θα επιχειρούσε την δικαιοπραξία και, ως εκ τούτου, απαλλάσσεται απ' όλες τις συμβατικές υποχρεώσεις, που ανέλαβε με την κατάρτιση της. Ο ισχυρισμός όμως αυτός, είναι μη νόμιμος και σαν τέτοιος απορριπτός, καθόσον, στην ένδικη σύμβαση ασφάλισης ατυχημάτων, η οποία διαμορφώθηκε ελεύθερα από τα μέρη ως σύμβαση ποσού, όπως στην προκειμένη περίπτωση, εφαρμογή έχει μόνο η προαναφερόμενη ειδικότερη διάταξη του άρθρου 31 § 2 του ν. 2496/1997 και όχι οι γενικότερες διατάξεις των άρθρων 140, 141 και 147 του ΑΚ». Με αυτά που δέχθηκε και έτσι που έκρινε το Εφετείο και ειδικότερα με το να απορρίψει τις προαναφερθείσες ενστάσεις της αναιρεσείουσας: α) περί απαλλαγής της από την υποχρέωση προς καταβολή του ασφαλίματος και β) ακυρώσεως της συμβάσεως ασφαλίσεως λόγω πλάνης και απάτης ως νόμω αβάσιμες, δεν παραβίασε με ψευδή

ερμηνεία την ως άνω διάταξη του άρθρου 31 § 2 του ν. 2496/1997 και με εσφαλμένη μη εφαρμογή της τόσο τη διάταξη του άρθρου 3 § 6 εδάφ. β' του ίδιου νόμου, όσο και τις διατάξεις των άρθρων 140, 141 και 147 ΑΚ. Τούτο γιατί, σύμφωνα με τις προκτεθείσες νομικές σκέψεις, αν η ασφάλιση κατά ατυχήματος έχει συμφωνηθεί ως ασφάλιση ποσού, όπως εν προκειμένω, και η ασφαλιστική περίπτωση επήλθε, η, προς απόκρουση της αγωγής του ασφαλισμένου, που επιδιώκει να εισπράξει το ασφαλίσημα, προβαλλόμενη εκ του άρθρου 3 § 6 εδάφ. β' του ν. 2496/1997 ένσταση του ασφαλιστή περί απαλλαγής του από την υποχρέωση του αυτή για το λόγο ότι κατά τη σύναψη της ασφάλισης εκείνος του είχε, με δόλο, αποκρύψει την ύπαρξη και άλλων ασφαλίσεων κατά του ίδιου ατυχήματος, είναι νόμω αβάσιμη, αφού τέτοιο δικαίωμα ο νόμος δεν του παρέχει. Για τους ίδιους ως άνω λόγους, οι ρυθμίσεις του άρθρου 31 § 2 εδάφ. β' ν. 2496/1997 που αναφέρονται στο ειδικό ζήτημα της πολλαπλής ασφάλισης αφηρημένου ποσού κατά του ίδιου κινδύνου και της παράλειψης ειδοποιήσεως του ασφαλιστή περί αυτού, ως ειδικότερες, υπερισχύουν και γι' αυτό αποκλείουν την εφαρμογή των (γενικών) διατάξεων των άρθρων 140, 141 και 147 ΑΚ περί ακυρώσεως της συμβάσεως ασφαλίσεως λόγω πλάνης ή απάτης του ασφαλιστή. Επομένως, είναι αβάσιμοι οι σχετικοί, από τον αριθ. 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, δεύτερος και τρίτος αντίστοιχα λόγοι της αίτησης αναιρέσεως, με τους οποίους η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται τα αντίθετα.

ΑΠ 263/2017 Α2 Τμ.

Εισηγητής: Γεώργιος Αποστολάκης

Παρατηρήσεις

Συνέπειες παραβίασης της υποχρέωσης δήλωσης των ουσιωδών περιστατικών του κινδύνου ασφάλισης

Η σχολιαζόμενη καταπίανεται με ένα ζήτημα του νόμου για την ασφαλιστική σύμβαση (ν. 2496/1997 ή ΑσφΝ), με το οποίο, καθόσον γνωρίζουμε, δεν είχε ασχοληθεί το Ακυρωτικό μέχρι σήμερα και το οποίο επιλύει επιτυχώς. Πρόκειται για τις σχέσεις του γενικού κανόνα της υποχρέωσης του λήπτη της ασφάλισης, κατά την σύναψη της συμβάσεως, προς δήλωση των ουσιωδών...

Ιωάννης Ρόκας

Ομ. Καθηγητής Εμπορικού Δικαίου
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών